

مبادی و اصول اجتماعی - تطابق علم و دین

حضرت بهاء الله

(5) تطابق علم و دین و عقل

- دین و علم توأم است از یکدیگر انفکاک ننماید و از برای انسان دو بال است که بآن پرواز نماید جناح واحد کفایت نکند * هر دینی که از علم عاریست عبارت از تقلید است و مجاز است نه حقیقت لذا تعلیم از فرائض دین است (حضرت عبداله‌اء، خطابات، لندن)

دین الهی مروج علم است و نه مخالف آن

- در این ایام بعضی از بی فکران چنان گمان کرده اند که فنون مخالف حقائق و معانی منزله از ربّ بیچون است. و حال آنکه آنچه بوحی الهی نازل حقیقت واقع و آنچه از مسائل فنیّه و افکار فلاسفه مخالف نصّ صریح کتابست آن نقص در علوم و فنون است نه در حقائق و معانی مستنبط از جمال معلوم. چنانکه در قرآن آیاتی مصرّح نازل که مخالف آراء حکمیّه و مسائل فنیّه و قواعد ریاضیّه اهل فنون آن عصر بوده لهذا گمان شد که این نصوص الهیّه خلاف واقع زیرا مخالف قواعد فنیّه ریاضیّه مسلمّه در آفاق بود. و در آن زمان مسائل ریاضیّه بتمامها مؤسس بر قواعد بطلمیوسیّه بود و مجسطی در جمیع اقالیم مسلمّه جمیع اهل فنون بود. و مبنای رصد بطلمیوس بر سکون ارض و حرکت افلاک بود و نصوص قرآنیّه چنانچه میفرماید "و کلّ فی فلک یسبحون" مخالف آن. و همچنین از اساس رصد بطلمیوس آفتاب را حرکت فلکی قائل و نصّ قرآن آفتاب را حرکت محوری ثابت چنانچه میفرماید "و الشمس تجری لمستقرّ لها ذلک تقدیر العزیز العلیم". ولی بعد از آنکه اصحاب فنون و ریاضیون هزار سال تدقیق کردند و تحقیق نمودند و آلات و ادوات راصده ایجاد کردند و رصد نجوم نمودند واضح و مشهود شد و ثابت و محقق گشت که نصّ صریح قرآن مطابق واقع و جمیع قواعد بطلمیوسیّه باطل انّ فی ذلک لعبرة لاولی الالباب. سبحان الله بعضی اهل معارف را گمان چنین که دین مخالف علم و معارض آن بلکه نعوذ بالله سبب استیلاء جهل بر جمیع مردمان زیرا گویند که علم را دلیل و برهان و دین را نه اساسی نه بنیان. و حال آنکه دین الهی مروج علم است و مؤسس فنون و مبین مسائل و شارح حقائق. چنانکه قوم عرب در نهایت جهالت بودند بلکه کور و کر و بمثابة بهائم در جزیره العرب بر حله الشّفاء و الصّیف مألوف و به اقیح اعمال و اشنع عادات موصوف. چون جمال محمدی از افق یثرب و بطحاء جلوه نمود دین الله چنان قدرت و قوّتی بنمود که در اندک زمانی این اقوام جاهله در جمیع علوم و فنون سر حلقهء دانایان شدند و نواقص علوم و فنون فیلسوفان را اجمال نمودند. و همچنین در جمیع مراتب ترقّی باوج اعلی رسیدند چنانکه بغداد مرکز علوم شد و بخارا مصدر فنون گشت و علم چنان رایجی در اندلس بلند نمود که جمیع دانایان اروپا در مدارس قرطبه و کوردوفان آمده اقتباس انوار علم را از مشکاة مدارس اسلام مینمودند. از آنجمله جوانی از اهالی اروپا در مدارس کوردوفان از ائمّه دین اسلام تحصیل علوم

TABLET

و فنون نمود و چون به اروپا مراجعت کرد چنان جلوه ای نمود که او را در مدتی قلیله بسمت پاپ انتخاب نمودند و بجمع اقالیم اروپا حکمران شده. و این تفصیل در تاریخ فرانسوی مذکور و تاریخ مذکور مطبوع. باری این بنصوص تاریخیه مثبت. و همچنین ملاحظه نمائید که قوم اسرائیل در بلاد مصر در نهایت ذلت و اسیری بودند و در صحرای جهل و نادانی سرگردان. چون حضرت کلیم مهتدی بنار موقده الهی گشت و از شعلهء طور لمعهء نور مشاهده فرمود بهدایت اسرائیل برخاست آن قوم سرگشته و سرگردان و اسیر ظلم ستمگران و محمود و محروم از جمیع علوم و فنون را بارض مقدسه کشانید و تأسیس دین الله فرمود و بنصایح پرداخت و وصایای الهی مجری داشت. در اندک زمانی اسرائیل در جمیع علوم و فنون ترقی نمود و آوازهء بزرگواری اسرائیل بشرق و غرب رسید و صیت دانائی اقالیم عالم را بحرکت آورد. حتی فلاسفهء یونان اکثری مانند سقراط و فیثاغورث بارض مقدس شتافتند و از اسرائیل تحصیل علوم و فنون نمودند و بیلاذ یونان شتافتند یونانیان را دانا کردند و از خواب غفلت بیدار نمودند این بود که فلاسفهء یونان در علوم و فنون آن صیت و شهرت یافتند. حال با وجود این دلائل باهره و براهین قاطعه که بنصوص جمیع تواریخ امم ثابت، آیا انصافست که کسی بر زبان راند که دین مخالف آئین معارف و علوم است

(حضرت عبدالبهاء، پیام ملکوت ص 76)

اساس دین علم و دانائی است

- اساس متین دین الله را ارکان متین مقرر و مسلم است. رکن اعظم علم و دانائی است و عقل و هوشیاری و اطلاع بر حقائق کونیّه و اسرار الهی لهذا ترویج علم و عرفان فرض و واجب

(حضرت عبدالبهاء، پیام ملکوت ص 80)